

Marzenna Herman, Barbara Grzelaczyk, Anna Sokólska-Majchrzak

Biblioteka – Archiwum – RCIN

Library – Archives – RCIN

BIBLIOTEKA

Biblioteka Główna Instytutu Archeologii i Etnologii PAN w Warszawie powstała w roku powołania Instytutu (wówczas: Instytutu Historii Kultury Materialnej), tzn. w 1953 r. Zaczętkiem jej zbiorów były książki przekazane Instytutowi przez Kierownictwo Badań nad Początkami Państwa Polskiego oraz dublety Biblioteki Narodowej.

Księgozbiór Biblioteki wynosi obecnie ponad 115 000 woluminów (w tym niemal połowa to czasopisma, z 623 tytułami czasopism bieżących), z czego w ostatnim dziesięcioleciu przybyło blisko 24 000. Jego tematyka odzwierciedla kierunki aktywności badawczej Instytutu. Biblioteka gromadzi pozycje głównie z zakresu prehistorii, archeologii antycznej i średniowiecznej, etnografii i etnologii, historii kultury materialnej i numizmatyki. Ponieważ studia prowadzone w Instytucie wykorzystują w coraz większym stopniu badania interdyscyplinarne, Biblioteka stale poszerza zakres tematyczny swoich zbiorów.

Ponad połowa książek wpływających do Biblioteki to wydawnictwa zagraniczne. Wśród czasopism stanowią dwie trzecie nabytków. Jest to możliwe dzięki ogromnej, przemyślanej wymianie z 462 instytucjami z całego świata. W Polsce realizujemy program wymiany ze 155 instytucjami. Można powiedzieć, iż naszymi kontrahentami są wszystkie najważniejsze ośrodki badawcze w kraju i na świecie. Ta forma pozyskiwania publikacji stale się rozszerza, bowiem bardzo duża produkcja wydawnicza Instytutu cieszy się wielkim zainteresowaniem instytucji naukowych.

Dzięki swoim dużym i unikatowym zbiorom Biblioteka jest postrzegana jako najważniejsza instytucja tego typu w Polsce, porównywalna z najlepszymi ośrodkami na świecie, a przez swych Czytelników uznawana jest też za jedną z najbardziej im przyjaznych.

Wygranie w 1998 konkursu Librarius, prowadzonego przez Fundację na rzecz Nauki Polskiej, umożliwiło Bibliotece remont regałów magazynowych. Pozwoliło to na zamianę jednego z magazynów Biblioteki na Aneks do Czytelni i powiększenie liczby miejsc dla Czytelników, a ponadto na uzupełnienie Lektorium o nowości. Wzbogacenie zbioru podręcznego o często bardzo rzadkie wydawnictwa umożliwił też zainstalowany system przeciwkradzieżowy, który pozwala Bibliotece lepiej zabezpieczać zbiory.

W 1995 r. 13 instytutów PAN podpisało Porozumienie w sprawie Komputeryzacji Bibliotek – celem wspólnego zakupu i użytkowania komputerowego systemu bibliotecznego. Później

dołączyły do nich dalsze biblioteki i obecnie Warszawskie Porozumienie Bibliotek Naukowych PAN liczy 22 placówki Polskiej Akademii Nauk i dwa instytuty spoza niej. W 1996 r. zakupiono dla Porozumienia program biblioteczny HORIZON.

W katalogu komputerowym Biblioteki znajdują się wszystkie nabytki Biblioteki, które są opisywane i wprowadzane do bazy informatycznej od 1993 r., oraz wszystkie tytuły czasopism i kolejne ich numery. Przez cały czas prowadzona jest retrokonwersja starego zasobu. Obecnie Biblioteka uzupełnia opisy książek włączonych do zbiorów po 1978 r. W katalogu komputerowym Biblioteki znajduje się blisko 44 500 rekordów bibliograficznych książek (ok. 70% całego księgozbioru), czasopism, zeszytów monograficznych czasopism, artykułów i rozdziałów publikacji autorstwa pracowników Instytutu – łącznie stanowią one ponad 96 000 rekordów. Wszystkie skatalogowane pozycje pojawiają się regularnie co dwa tygodnie w zakładce "Nowości" dostępnej na stronie internetowej Instytutu.

Opisy książek zagranicznych znajdujących się w posiadaniu Biblioteki są na bieżąco przekazywane do Katalogu Centralnego Książek Zagranicznych Biblioteki Narodowej.

Uruchomienie cyfrowego modułu udostępnienia usprawniło pracę biblioteki – pozwoliło m.in. na odejście od pisemnych rewersów oraz na zamawianie książek przez Czytelników metodą on-line.

Biblioteka jest jednym z założycieli Biblioteki Cyfrowej PAN – Repozytorium Cyfrowe Bibliotek Naukowych (<http://rcin.org.pl/jnlp>).

Bazy pełnotekstowe:

1. eIFL-EBSCO

bazy danych, zawierające pełnotekstowe artykuły lub abstrakty z ponad 15 000 tytułów czasopism z całego świata – użytkownikami tej bazy jesteśmy od ponad 16 lat i statystyki korzystania z niej wykazują jej przydatność;

2. bazy Biblioteki Wirtualnej PAN (<http://vls.icm.edu.pl/>)

- Elsevier (w ramach Konsorcjum – płatne)

opłacane w ramach licencji krajowej:

- Springer
- Nature i Science
- Wiley Blackwell
- Web of Science – Scopus

(M. Herman)

ARCHIWUM

W 2013 r. mija 58. rocznica powołania Archiwum Instytutu IAE PAN. W ciągu swojej bogatej historii stało się ono znaczącym archiwum Warszawy jako jedna z nielicznych tego rodzaju jednostek, nastawionych w przeważającej mierze na gromadzenie, ewidencjonowanie, przechowywanie, opracowywanie, zabezpieczanie i udostępnianie materiałów archiwalnych z zakresu archeologii, etnologii i historii kultury materialnej.

Ostatnie dziesięciolecie wycisnęło szczególne piętno na sposobie udostępniania zgromadzonych materiałów – poprzez rozwój technologii informatycznej w archiwistyce. Wykorzystując dostępność nowoczesnych technik i realizując zadania, jakie stawiają obecne czasy przed każdą placówką naukową w tej dziedzinie, Archiwum chce być dostępne dla użytkowników za pomocą Internetu. Początkiem drogi do prezentacji zasobu online było rozpoczęcie digitalizacji w 2010 r. w ramach projektu „Repozytorium Cyfrowe Instytutów Naukowych”. Wybór materiałów archiwalnych, które jako pierwsze zostały poddane temu procesowi, dokonywany był na podstawie pięciu kryteriów: cenneści archiwaliów, zainteresowania użytkowników, dysponowania prawami autorskimi, stanu opracowania i stanu zachowania. Należy zaznaczyć, że to właśnie stały kontakt z interesantami poszukującymi różnego rodzaju informacji pozwolił najlepiej określić najpilniejsze potrzeby i zadania Archiwum. Przeprowadzenie trafnej selekcji w materiale liczącym ok. 250 mb nie było proste. W jej wyniku wytypowano do digitalizacji zarówno materiały pisemne, jak również obrazowe (rysunki, plany, fotografie, mikrofilmy, negatywy).

Obecnie najważniejszymi zadaniami realizowanymi przez pracowników Archiwum IAE PAN są prace przy porządkowaniu, systematyzowaniu i katalogowaniu dorobku dokumentacyjno-informacyjnego, jaki powstał w ciągu 60 lat działalności Instytutu.

(B. Grzelaczyk)

REPOZYTORIUM CYFROWE INSTYTUTÓW NAUKOWYCH (RCIN)

Instytut Archeologii i Etnologii PAN uczestniczy w projekcie budowy Repozytorium Cyfrowego Instytutów Naukowych „RCIN”, którego podbazę stanowi Repozytorium Cyfrowe IAE PAN. Realizacja projektu została zaplanowana na lata 2010-2014. Finansowany jest ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego – Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka. Główne założenie projektu to utworzenie ogólnodostępnego w sieci Internet, ponadregionalnego, multidyscyplinarnego, pełnotekstowego Repozytorium zdigitalizowanych publikacji naukowych, dokumentacji badań oraz piśmienniczego dziedzictwa kulturowego. Materiały te selekcjonowane są ze zbiorów 16 instytutów naukowych, działających w ramach Konsorcjum powołanego do realizacji projektu. Zasoby RCIN mają wspomóc prowadzenie badań na odległość, wdrażanie badań naukowych do gospodarki oraz upowszechnianie wiedzy w nowoczesnym społeczeństwie informacyjnym. Dzięki przynależności bazy RCIN do Federacji Bibliotek Cyfrowych, a przez nią do europejskiej biblioteki cyfrowej Europeana, metadane dotyczące publikacji cyfrowych, a także wydawnictwa prezentowane w otwartym Internecie są dostępne dla całego świata, wzbogacając jego zasób o polskie osiągnięcia naukowe. Wpływa to na promocję nauki polskiej i wzrost liczby cytowań publikacji.

W ramach projektu RCIN w Instytucie Archeologii i Etnologii PAN digitalizowane są książki i czasopisma z dziewiętnastego i pierwszych dekad dwudziestego wieku znajdujące się w zbiorach Biblioteki, wydawnictwa IAE PAN oraz wybrane materiały archiwalne dotyczące dokumentacji badań archeologicznych i etnograficznych, a także część kartoteki fotograficznej Zakładu Historii Kultury Materialnej. Zbiory archiwalne to nie tylko dokumentacja naukowa, ale również utrwalone obrazy życia społecznego i kultury materialnej.

(A. Sokólska-Majchrzak)

LIBRARY

The Main Library of the PAN Institute of Archaeology and Ethnology in Warsaw was established at the same time as the original Institute, that is, in 1953. The collection started with books deposited with the Library by the Management of Research on the Origins of the Polish State and with doubles from the National Library.

The book collection today counts more than 115,000 volumes (with nearly half of this being made up of journals, including 623 current titles). The past ten years saw the addition of 24,000 of this number, the subjects reflecting the Institute's scientific research tasks. The Library collects books mainly from the fields of prehistory, ancient and medieval archaeology, ethnography and ethnology, history of material culture and numismatics. The growing interdisciplinarity of the Institute's studies is reflected in a continuous broadening of the thematic range of the Library's collection.

More than half of the new book titles and two-thirds of the journals entering the Library's collection are foreign publications. This has been made possible by an extensive and intricate program of book exchanges with 462 institutions around the world and 155 institutions in Poland. These institutions represent all of the most important research centres at home and abroad. The success of this form of library acquisitions is due to the Institute's extensive publishing program and the fact that the Institute's publications are widely sought everywhere.

The large and unique book collection has made the Institute's Library the most important archaeological library in Poland, comparable to the best world centres. Readers also find the Library as an extremely user-friendly place.

In winning the Librarius competition in 1998, organized by the Foundation for Polish Science, gave the Library the opportunity to revamp its storage system. One of the old stores was subsequently turned into an Annex to the Reading Room, adding more space for users and a place for presenting novelties. A new anti-theft system installed in the Library also allowed the reference collection to be augmented with many precious and sometimes very rare issues.

In 1995 thirteen PAN institutes signed a Library Digitizing agreement, pushing forward a project to acquire and implement a digital library system.

Other libraries followed suit and today the Warsaw PAN Scientific Library Agreement encompasses 22 PAN units and two institutes not from the Academy. In 1996 library HORIZON software was purchased for the libraries in the project.

The online catalogue of the Library contains all acquisitions which are described and entered in the digital database from 1993, as well as all journal titles and their successive issues. A retro-conversion of the old resources is continued uninterrupted. The Library is currently engaged in supplementing book descriptions which were entered into the system after 1978. Close to 44,500 bibliographic records of books exist in the Library catalogue (making up 70% of the book collection), as well as journals, monographic fascicles to journals, articles and book chapters written by the Institute's researchers. Altogether this made for more than 96,000 records. All catalogued items, appropriately bookmarked, are posted regularly every two weeks on the Institute's website. Bibliographic descriptions of foreign books in the Library's possession are sent regularly to the Central Catalogue of Foreign Books of the National Library.

A digital circulation module activated in the library system has facilitated regular library procedures, eliminating written call slips and permitting books to be ordered online.

The Library is one of the founders of the PAN Digital Library – Digital Repository of Scientific Libraries (<http://rcin.org.pl/jnlp>).

Full text databases:

1. eIFL-EBSCO

databases containing full text articles or abstracts from more than 15,000 journals from around the world – use statistics from 16 years verifying their usefulness;

2. databases of the PAN Digital Library (<http://vls.icm.edu.pl/>)

- Elsevier (under the Consortium – paid)

paid under domestic licenses:

- Springer
- Nature and Science
- Wiley Blackwell
- Web of Science
- Scopus

(M. Herman)

ARCHIWUM

The IAE PAN Institute Archive, which was established 58 years ago this year, has made a name for itself on the map of Warsaw archives as one of a handful of institutions dedicated for the most part to collecting, recording, studying, preserving and making available archival matter from the fields of archaeology, ethnology and the history of material culture.

The last decade, which has witnessed major IT development in archival science, has impacted in particular the way archival matter can be made available. Using modern technologies the Institute Archive achieves one of its principal tasks, that is, online accessibility to material. The program began in 2010 with a digitizing project within the framework of the national "Digital Repository of Scientific Institutes" program. The first to undergo this process were materials that were selected based on five factors: historic value, public interest, availability of property rights, state of research and state of preservation. Regular contacts with users seeking different kinds of information was instrumental in identifying the most urgent needs and tasks of the Institute Archive. Pertinent selection, not an easy task in material counting some 250 running metres of archives, resulted in a set of both written and pictorial matters (drawings, plans, photographs, microfilms and negatives) being chosen for the first stage of the digitizing project.

The most important tasks of the Institute Archive staff at present is ordering, classifying and cataloguing all of the documentation and information gathered by the Institute over sixty years of its activity.

(B. Grzelaczyk)

DIGITAL REPOSITORY OF SCIENTIFIC LIBRARIES (RCIN)

The PAN Institute of Archaeology and Ethnology is actively participating in building the Digital Repository of Scientific Institutes (RCIN), of which the IAE PAN Digital Repository is a sub-database. The project has been planned for 2010-2014 and is being funded from the European Regional Development Fund's Innovative Economy Operational Program. The principal aim of the project is to create a universally accessible internet supra-regional, multi-disciplinary full-text repository of digitized scientific publications, research documentation and literary cultural heritage. Material for digitizing has been selected from the collections of 16 scientific institutes working within a Consortium established specially for the project. RCIN resources will aid in research at a distance, implementation of scientific research in economic practice and popularizing knowledge in a modern information society. RCIN is a member of the Federation of Digital Libraries and through it of the Europeana Digital Library, hence metadata on digital resources as well as open-access publications on the internet can be accessed from everywhere in the world. In effect, Polish scientific publications are in the mainstream of knowledge and are instrumental in the promotion of Polish science, effectively raising citation indices.

Working within the frame of the RCIN project, the Institute is digitizing books and journals from the 19th and first decades of the 20th century from the collection of its Library, as well as IAE PAN publications and selected archival matter encompassing the research documentation of archaeological and ethnographic projects, including also part of the photographs on file in the History of Material Culture Department. Archival resources after all are more than just scientific documentation – they are a record of social life and material culture.

(A. Sokólska-Majchrzak)

SKOROSZYT

Dr PRZEMYSŁAW BOBROWSKI
Prof. bad. własny nr NN109 2442 39

SKOROSZYT

Prof. dr hab. J. Ostoję-Lagórski
Prof. bad. nr NN 109 48 90

SKOROSZYT

Dr Agnieszka Czekał-Zastawny
Prof. bad. nr.
Umowa nr 1810/B/HO3/201/40

SKOROSZYT

Dr Agnieszka Szczepaniak-Kroll
Prof. bad. własny N. N 109 2474 36

SKOROSZYT

Dr Piotr STRZYŻ
Prof. bad. własny N N109 2602/39

SKOROSZYT

Dr Beata WYHROT-WYSZEKOWSKA
Prof. bad. własny N N109 2438 39
Umowa nr 2428/B/HO3/2010/39

SKOROSZYT

Dr Krzysztof TUNIA
Prof. bad. własny nr. N N109 2765 37
Umowa nr 2755/B/HO3/2008/37

SKOROSZYT

Dr Łukasz Kaczmarek
Prof. bad. własny nr N N109 2177 36
Umowa nr 2177/B/HO3/2008/36

SKOROSZYT

Dr Dominik Nowakowski
Prof. bad. nr
Umowa nr UMO 2011/01/B/H53/03746

SKOROSZYT

Dr Iwona Sobkowiak-Tabaka
Nr projektu
Umowa nr UMO 2011/011D/H53/0134

SKOROSZYT

Dr Marta Olypińska
Prof. bad. nr 2011/01D/H53/04125
Umowa nr UMO 2011/01D/H53/04125

SKOROSZYT

Dr Urszula BUGAJ
UMO 2012/05/D/H53/04128
24.01.2013 - 23.01.2016

SKOROSZYT

Dr Agnieszka Czekał-Zastawny
Nr. prof. 2011/03/B/H53/4623
Nr umowy UMO 2011/03/B/H53/4623

SKOROSZYT

Dr Jacek Kabaciński
Prof. bad. nr NN 109 1813 40
Umowa nr 1813/B/HO3/201/40

SKOROSZYT

Dr hab. Jacek Kabaciński
UMO-2012/05/B/H53/03928

SKOROSZYT

Dr Justyna Kolenda
Prof. bad. nr 2011/01D/H53/04059
Umowa nr UMO-2011/01D/H53/04059

SKOROSZYT

Dr hab. Andrzej Janiczek
Prof. bad. nr NN 109 1874 40
Umowa nr 1874/B/HO3/201/40

SKOROSZYT

Dr Kamila Baranicka-Olszewska
Nr umowy UMO-2011/03/B/H53/04626
Nr projektu 2011/03/B/H53/04626

01.12.2011
30.11.2014

25.05.2011
24.05.2014

01.08.2012
31.07.2015